

Uitgaan van verschillen

In gesprek met Ton van Rijn en Marianne Rongen

Door: Esther Poos

Fotografie: Bob Barten (www.bobfoto.nl)

Ieder kind ontwikkelt zich op zijn eigen manier en in zijn eigen tempo. Dit is een belangrijk uitgangspunt van de visie van basisschool Wittering.nl. Toetsen op vaste momenten past hier niet bij. Dit betekent echter niet dat Wittering.nl tegen toetsen is. Men heeft zichzelf eigenaar van toetsen gemaakt en zet deze in om kinderen te volgen, eigen waarnemingen te controleren en nieuwe doelen te stellen. In gesprek met Egoscoop vertellen Ton van Rijn en Marianne Rongen over toetsen op Wittering.nl.

“Accepteren dat een kind iets niet kan, is geen optie.”

Eigenaar van eigen ontwikkeling

Op Wittering.nl is het kind eigenaar van en verantwoordelijk voor zijn eigen ontwikkeling. Hiermee wordt onderstreept dat je niet om moet gaan met verschillen, maar uit moet gaan van verschillen. “Van een kind met veel talent mag je hoge verwachtingen hebben. Een kind dat niet in balans is, mag de tijd nemen om in balans te komen en vanuit daar verder ontwikkelen. Elk kind moet worden geaccepteerd zoals hij is, zodat het kind van jongs af aan het eigenaarschap heeft over zijn eigen ontwikkeling,” vertelt Ton.

Het is de taak van de leerkracht om met het kind in gesprek te gaan over zijn sterke en minder sterke kanten. Om samen te ontdekken waar kansen liggen en het kind uit te dagen deze kansen te benutten. Maar ook luisteren naar het kind, maakt

dat het kind eigenaar wordt van zijn eigen ontwikkeling. Kinderen kunnen zelf heel goed aangeven wat zij nodig hebben om een volgende stap te maken. Marianne zegt: “Kinderen kunnen zelf om een toets vragen. Zij geven aan wat zij afgelopen periode geleerd hebben en dat zij dit graag willen toetsen”.

Observaties als leidraad

“Ieder kind heeft het recht om goed gevolgd te worden, zodat duidelijk is waar het kind staat,” geeft Ton aan. Op Wittering.nl overleggen teams van regisseurs, mentoren en begeleiders dagelijks. Observaties van de voorbije dag worden gedeeld. Zij analyseren wat kinderen al kunnen en wat een vervolgaanbod kan zijn. Op deze manier kunnen zij het aanbod dagelijks afstemmen op wat de kinderen nodig hebben. Ook doorlopen zij vanuit deze observaties

de ruimtes waarin kinderen werken. Zij zorgen dat hierin voldoende aanbod is en materialen zijn om kinderen uit te dagen in hun ontwikkeling.

Binnen het aanbod wordt de lat op Wittering.nl hoog gelegd. Marianne: *“Accepteren dat een kind iets niet kan, is geen optie”*. De verwachtingen die een leerkracht heeft beïnvloedt de prestatie van een kind. Dit wordt het Pygmalioneffect genoemd: hoe hoger de verwachtingen van de leerkracht, hoe beter het kind gaat presteren. Het effect werkt ook andersom: kinderen waarvan de leerkracht lage verwachtingen heeft, blijven achter in hun schoolse prestaties ten opzichte van leerlingen met dezelfde mogelijkheden waarvan de verwachtingen hoog zijn.

Bij de observaties worden kinderen die het nodig hebben intensief gevolgd. Kinderen met een sterke ontwikkeling, worden bij voorkeur heel dun gevolgd. “Iedere leerkracht moet een attente houding hebben om elke keer weer te zien waar een kind in zijn ontwikkeling staat en waar hij mee bezig is. Het gaat over de details van de capaciteiten van een kind, zodat je tot de essentie komt en van daar uit verder werkt. Dat is niet eenvoudig, maar verwacht wordt dat iedere leerkracht op Wittering.nl dit leert,” aldus Ton.

Om gericht te kunnen observeren worden tussendoelen gehanteerd op Wittering.nl. Deze tussendoelen heeft men gedefinieerd en meetbaar gemaakt. Doordat meerdere leerkrachten naar het kind kijken, kunnen verschillende observaties naast elkaar worden gelegd. Marianne geeft aan: “Het werken met duidelijk gedefinieerde doelen en het bespreken van de observaties leidt tot meer objectieve waarneming van het kind. Hierdoor kan de actuele ontwikkeling van het kind in beeld worden gebracht.”

Dynamisch toetsen

Met deze observaties wordt het toetsmoment bepaald. Met behulp van de toets wordt gecheckt of de observaties kloppen. Komen de gegevens uit de observaties overeen met de uitkomsten van de toets?

Toetsen worden op Wittering.nl zoveel mogelijk dynamisch afgenomen. De leerkracht wil weten wat het kind echt kan. Waar loopt het kind vast? Welke stappen kan het kind wel zetten? Hoeveel tijd heeft een kind voor een opdracht nodig? Dit jaar is Wittering.nl gestart met het afnemen van zowel formatieve als summatieve toetsen. Formatieve toetsen maken deel uit van het leerproces en worden tussentijds afgenomen. Summatieve toetsen worden aan het einde van een leerproces afgenomen en tellen mee bij een beoordeling. Hierdoor meet men niet alleen aan het einde van het proces middels toetsing, maar ook gedurende het proces.

Daardoor kan men dit proces nog beter begeleiden en aanpassen aan het kind.

Toetsen en dan?

Na het afnemen van de toets gaat het erom wat je vervolgens met een toetsuitslag doet. Het is belangrijk om instructies hierop af te stemmen. Afgelopen jaar kwam bij het drempelonderzoek op Wittering.nl naar voren dat op één domein laag werd gescoord. Leerkrachten zijn vervolgens bij elkaar gaan zitten. Welk aanbod wordt op dit domein gedaan? Welke hiaten zijn hier? Op welke manier kunnen wij deze hiaten opvullen? Door op deze manier met toetsen om te gaan, helpen toetsen om het onderwijs te verbeteren.

Inspectie

Er wordt veel waarde gehecht aan getallen, hierop kan je als school worden beoordeeld. Wittering.nl heeft echter ervaren dat de inspectie heel meewerkend is. De school kan uitleggen op welke manier men toetst, welke doelen zij voor ogen hebben en wat zij doen met de toetsuitslagen. Voor de inspectie is het belangrijk dat hier verantwoording over afgelegd wordt, wanneer er goed over nagedacht is, keurt de inspectie ook andere manieren van toetsen goed.

Kinderen vergelijken

Ton: “Toetsen worden in deze maatschappij erg belangrijk gemaakt. Kinderen worden voortdurend met elkaar vergeleken, zij ondervinden hier veel hinder van. Vaak zijn verwachtingen niet gebaseerd op actuele prestaties van een kind, maar op bijvoorbeeld het gezin waar hij uitkomt of een toetsscore die hij in de kleutergroep gehaald heeft, terwijl hij nu in groep 4 zit.” Marianne voegt hieraan toe: *“Wij denken niet in gemiddelden, maar kijken naar het individuele kind, hier past een flexibele toetsing bij.”* ■

Esther Poos
Onderwijskundige
esther_poos@hotmail.com